

VÁJÁKHÉL és P' SKALIM

(II. Mózes 35.1. – 38.20., 30.11-16)

מְחַצֵּית הַשָּׂקֶל - וַיִּקְהֵל

Ismerteti, hogyan készült a Hajlék. További halachikus kapcsolat a szombat és a Hajlékkal kapcsolatos munkálatok között, hogy mindazt a 39 féle munkát, ami a felépítéshez kellett, tilos volt szombaton végezni.

Soron következő tórai szakaszunk, miután megismétli a szombat szentségének megőrzésére szóló utasítást, leírja, hogyan készült a Hajlék. A kapcsolat a Hajlék építése és a szombat megőrzése között nyilvánvaló: az, hogy “megparancsoltam nektek a Hajlék felállítását, és az ezzel kapcsolatos munkálatokat”, nem jelenti azt, hogy a munkálatok hatályon kívül helyezik a szombatot. További halachikus kapcsolat a szombat és a Hajlékkal kapcsolatos munkálatok között, hogy mindazt a 39 féle munkát, ami a Hajlék felépítéséhez és alkatrészeinek elkészítéséhez kellett, – tilos szombaton végezni. Itt fordul elő a szombati tűzgyújtás tilalma is. Idézet a kommentárból: “Hat napon át a sátor felépítése előtt figyelmeztette őket a Szombatra, ezzel jelezve, hogy a sátor építése nem tolja el a Szombatot, vagyis nem lehet miatta megszegni a Szombatot.” Itt következik a harminckilenc főmunka: vetni, szántani, kaszálni, termést összehordani, csépelni, rostálni, válogatni salakot az ehetőtől, örölni, szítálni, dagasztani, sütni-főzni, nyírni, mosni, fésülni gyapjat vagy kendert, festeni, fonni-sodorni, fűzni, szöni, szálakat húzni, összekötni, kikötni, varrni, szakítani, vadászni, sakterolás, bőrt lehúzni állatról, bőrt besózni, bőrt kidolgozni, vonalazni, kenni (ételt lehet), vágni (ételt lehet), írni, rádirozni, építeni, építményt lebontani, tüzet gyújtani, tüzet eloltani, hordani közterületen, befejezni valamely munkát.

Vájákhél (וַיִּקְהֵל) hetiszakaszunk túlnyomó része a pusztai szentély felállításával foglalkozik. A sátor méretei, a benne lévő kellékek leírása, a szentély beosztása fő témája a hetiszakasznak. Mégis a szidra a szombat jelentőségének hangsúlyozásával kezdődik. Bölcsseink aszal magyarázzák a kapcsolatot a szentély építése és a szombat-törvény között, hogy még a szentély építése sem szegheti meg a szombatot. Más helyen is összeköti az Írás a szentélyt és a szombattartást. “Szombatjaimat tartásatok meg és szentélyemet tiszteljétek”. A Talmud a fenti mondat alapján állapítja meg a szombaton tilos munkákat. Mindaz a munkafajta, amit a szentély építésekor végeztek, tilos szombat napján. A Talmud 39 ilyen munkát sorol fel. A Tórában egyedül a tűzgyújtás tilalma fordul elő. A Biblia későbbi könyveiben már egyéb szombati munkatiltalmakról is olvashatunk. Jeremiás próféta a szombati teherhordást állítja pellengérré. “Így szól az Úr: ne hordjatok terhet és ne hozzátok azt Jeruzsálem kapuihoz szombati napon”... ne vigyetek ki terhet házaikból és semmiféle munkát ne végezzetek szombaton, hanem szenteljétek meg a szombatot, ahogy azt megparancsoltam atyáitoknak”. A második szentély idején Nechemja kel ki a szombatszégés ellen. “Láttam, hogy Júdeában szőlőt préselnek szombaton és mállával terhelt szamarakat hoznak Jeruzsálembe, rajtuk szőlőt, fűgét, bort és egyéb terheket”. Nechemja korholja a népet a szombatszégésért és azt okul hozza fel az első szentély pusztulására. “Mily rosszat cselekedtek a szombat megszenteltetésével! Hiszen így tettek atyáitok és ezért hozta Isten e Városra a pusztulást”. Jezsajás próféta a szombattartást jelöli meg a zsidó vallásba való betérés feltételül. “Az idegenek, kik Istenben csalatkoznak, hogy szolgálják és szeressék, ha megtartják a szombatot... Elhozom őket szent hegyemre és elfogadom házamban áldozataikat, mert házam minden nemzet imaházának neveztetik.” Ugyanakkor a próféták hangsúlyozzák, hogy a szombat szentségénél is nagyobb értékkel bír az erkölcsös élet, az igazság és a felebarátunkhoz való emberi viszony. Ámosz korholja a népet, mely talán betartja a szombat törvényeit, de csalással, hamissággal teli életet él. “Halljátok ti szegényeket elnyomó emberek! Azt mondjátok mikor ér véget az újhoid vagy a szombat, hogy rövidítsétek a mércét, emeljétek az árat és hamis mérleget használjátok”. A szombatot tartó kereskedőkhöz szól, akik hétköznap hamisan kereskednek. Jezsajás így szól: “Újhoidat, szombatot és ünnepet nem tűrhetek bűnözéssel együtt... Ha megjelentek színem előtt, ki kérte ezt tőletek, udvarom lábba taposói?!”. Szoros a kapcsolat a szentély és a szombat szentsége között. De sem a szentély, sem a szombat nem takarhatja el az emberi bűnöket. “Hát latrok tanyája lett ez a ház?” – így szól Jeremiás. Mind a szentély, mind a szombat szentsége nem ér fel az emberi viselkedés és tisztesség “szentségével”. Maga az Isten is az igazságosság és a könyörület gyakorlásában fejezi ki szentségét. “És felemelkedik Isten, a törvényben, és megszenteltetik a könyörületben”.

„**Ádár** hónap elsején hirdetik ki a sékeket”. A fél sékel eredendően népszámlálásra szolgált, és mindenkinek pontosan ugyanannyit kellett adnia gazdagnak és szegénynek egyaránt, nehogy valaki különbnek érezhesse magát a másiktól, vagy azt gondolhassa, hogy neki nagyobb része van az áldozatokban. További tanulság ebből a részből, hogy nem szabad a zsidókat számokkal megszámlalnunk, inkább az általuk adott tárgyakat számláljuk meg. A fél sékel a népszámlálás egy módja mellett egyfajta adó is volt, és az így befolyt összegből fedezték a közösségi áldozatok költségeit. A fél sékel micvája purim micvája is egyben, így köthető ádár hónap rochodeséhez. Az ádár hó 14-re eső purim napján négy micvát kell teljesítenünk, és ezek közül az egyik a „fél sékel” adományozásának parancsolata.

A Tórában ez áll a Miskán építésénél a munkások toborzásával kapcsolatban: „És minden ember, akit a szíve motivált, jött., Ramban (Nachmanidesz) magyarázza, hogy szükségük volt a szívükből jövő motivációra, ugyanis egyiküknek sem volt korábbi tapasztalata és a Szentély építéséhez szükséges képessége. Nem voltak ott tanárok, akik tanítsák őket. Azonban voltak emberek, akiknek volt bátorságuk, hogy odamenjenek Mózeshez és mondják neki: „Mindent megteszek, amit mondasz.” Jerucham Lebovitz rabbi megjegyezte, ha megnézzük a világ igazán gazdag embereit, látni fogjuk, hogy ők nagyszerű kezdeményezők. Jelentős különbség van azok között, akik a remek kezdeményezőkézségük által elérik a csúcst és azok között, akik ennek a hiányában hátra maradnak. A Tóra megjegyzi, hogy azok az emberek, akik sikeresek voltak a hajlék építésének a munkálataiban, azért voltak azok, mert megvolt bennük a belső bátorság előlépni és ajánlkozni, hogy megteszik, ami szükséges. Tudatosítsuk magunkban életünk azon pillanatait, amikor erős vágyat éreztünk, hogy elérjük a spirituális nagyságot. Ezek az emlékek hajtsanak előre minket a jövőben, hogy még jobban törekedjünk igazi eredmények elérésére. Legyen bátorságunk, hogy megtegyük, amit kell. Az, akinek erős motivációja van arra, hogy elérjen valamit, fel fog fedezni magában olyan tehetségeket és képességeket, amik ambíció nélkül soha nem aktivizálódtak volna.

Az egész népből, az összes törzsből férfiak és nők egyaránt nagylelkűen hozzájárultak a Miskán, a pusztai Hajlék felépítéséhez. Ez és a most következő hetiszakasz részletezi a munkát, amelyet Becálél és a többi mesterember végzett, isteni inspirációtól vezérelve. Mózes így jelenti be az adományozás sikerét a népnek: „[a felajánlások] elegendőek voltak az egész munkához, és még maradt is”. Nem csupán a szükséges mennyiség állt tehát rendelkezésre, hanem még maradt is némi többlet. Számos szövegmagyarázót azonban elgondolkodtat ez a látszólag kettős kifejezőmód: egyrészt „elegendők” voltak a felajánlások, másrészt „még maradt is”. Ez nem ellentmondás? Ha valóban épphogy elegendő volt, akkor nem maradhatott többlet. Ha viszont maradt többlet, akkor az nem csupán „elegendő”. Ha a Tóra valóban azt akarja közölni, hogy több anyag áll rendelkezésre a szükségesnél, azt megfogalmazhatta volna úgy is, hogy „több felajánlás gyűlt össze a szükséges mennyiségnél” – ez így egyértelmű lett volna. Úgy tűnik, bizonyos értelemben szükséges volt az a többlet, hogy azt mondhassuk, éppen elegendő volt a felajánlás. Hogyan lehetséges ez? John F. Kennedy, a néhai amerikai elnök mindig szívesen emlékezett vissza az egyik választásra, amelyet egy kis massachusettsi városban tartottak. A jelöltek kampányukban hangsúlyozták, hogy bármelyik szavazat döntő fontosságú lehet. Igazuk is lett: napokba telt az első eredmény bejelentése, hetekbe a megerősítése, hogy a győztes jelöltet egyetlen szavazat választotta el versenytársától. A városban mindenki így mondta: „pont az én szavazatommal sikerült!” A Szichot Cádikim megmagyarázza Mózes célját, amely az volt, hogy a Miskán építésének folyamata hibátlan legyen, a végeredmény rendkívülisége az építők, adakozók szerénységével párosuljon. Ha csupán éppen elegendő mennyiség állt volna rendelkezésre az aranyból, ezüstről, rézből és további építkezési anyagokból, az talán némelyekben a büszkeség hamis érzetét keltette volna fel. Ezt mondhatták volna: „nélkülem soha nem épülhetett volna fel! Én adtam az utolsó, a legfontosabb részletet hozzá!” Mindenki a saját hozzájárulásának fontosságát hangsúlyozta volna. Az egyetlen mód ennek elkerülésére az volt, hogy ha egy picivel több az anyag mint amennyi feltétlenül szükséges. Csak így lehetett elérni, hogy a Miskán, azon túl, hogy nagyon fontos és díszes sátor, maga legyen a kézzelfogható alázat. Emiatt van, hogy Mózes csak akkor érezte elegendőnek az összegyűlt anyagot, amikor már több volt mint amennyi szükséges. „Ébredj! Csak így lehetett elérni, hogy a Miskán [...] maga legyen a kézzelfogható alázat. Gyakran mi magunk is hozzájárulunk igen fontos és nemes ügyekhez. Ilyenkor fontos észrevenni, hogy mi csupán küldöttök vagyunk. Ahogy Bölcsseink mondják, „az Örökkévalónak sok küldöttje van” – ha igazán fontos az ügy, akkor nélkülünk is meg tudná oldani. Ilyen módon elérhetjük, hogy még tisztább legyen a felajánlásunk. Csupán egyvalami fog hiányozni belőle: az önelégültség hamis érzete. Amit hozzátettünk, nem csupán elegendő lesz, hanem még több.

Kezdjük egy tórai rejtvényel: bizonyos parancsolatokat az évessel teljesítünk (pl. a macesevés pészáchkor), míg másokat a gondolkodással (pl. tóratanulás). Bizonyos parancsolatokat a beszéden keresztül teljesítünk (pl. a Smá), míg másokat a hallás által (pl. a sófárfújás ros hájánakor). De vannak olyan parancsolatok, melyeknek úgy teszünk eleget, hogy teljesen elmerülünk – azaz a testünket teljesen beborítja a parancsolat. Próbáld meg kitalálni, hogy melyek ezek, mielőtt tovább olvasol! ... NÉGY „BELEMERÜLÉS” Négy olyan parancsolat van, amely a test teljes belemerüléséről szól: 1. Sátor – szukotkor az a parancsolat, hogy teljesen körülvegyük magunkat azáltal, hogy a sátorban lakunk. 2. Mikve – megfelelő időközönként teljesen alámerülünk a mikve tisztító vizében. 3. Izrael földje – parancsolat, hogy fizikailag Izrael földjén tartózkodjunk. Ez a három hasonló abból a szempontból, hogy mindegyik egy bizonyos helyen való belemerülésről szól. A negyedik a szombat. Amikor eljön a szombat, új dimenzióba kerülünk, az idő dimenziójába. Így a szombat minőségileg különbözik. Nem szent hely, ahova el kell utaznunk, hanem olyan szentség, amely mindig eljön hozzánk, egyszer minden héten. És míg a sátorból kimehetünk, vagy elhagyhatjuk Izrael földjét, a szombat olyan szilárdsággal és folytonossággal rendelkezik, amely túllép a tér korlátain. Ez egy „bárhon-a-világban-töltött” ingyenes nyaralás. Nincs hozzá szükség utazási irodára. SZENT ANYAG „Nem szent hely, ahova el kell utaznunk, hanem olyan szentség, amely mindig eljön hozzánk, egyszer minden héten.” De mi az a „szentség”? A héber kedusá szó rendelkezik azzal a mellékes értelemmel is, hogy független, különálló. Péntek este kidust csinálunk azért, hogy elválasszuk egymástól a szombatot és a hétköznapokat. És a kidusin, a házasságra használt szó eredete is, azaz hogy az a személy, akivel összeházasodom, különleges státuszt kap minden más emberhez képest....

HÍREK A VILÁGBÓL

<p>Megérkezett a BZSH raktárába a pészachi macesz. https://bzsh.hu/2024/03/05/megerkezett-a-bzsh-raktaraba-a-peszachi-macesz/</p>
<p>Támogatás az unokáikat október 7-én elveszített időseknek Izraelben. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/tamogatas-az-unokaikat-oktober-7-en-elveszített-idoseknek-izraelben</p>
<p>Ugrásszerűen emelkedtek Európában az antiszemita cselekmények a Hamász október 7-i terrortámadása óta. https://akibic.hu/2024/03/04/zurichben-es-parizsban-is-vallasos-zsidokra-tamadtak/</p>
<p>Az orosz Szövetségi Biztonsági Szolgálat (FSZB) azt állítja, hogy megakadályozott egy moszkvai zsinagóga elleni támadást, amelyet egy Iszlám Állam nevű sejt tervezett. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/moszkvaban-az-izlam-allam-merenyletet-akadalyoztak-meg-egy-zsinagoga-ellen</p>
<p>Gantz Londonban: Sunak is csatlakozott a biztonsági tanácsadóival folytatott megbeszéléshez. https://ujkelet.live/2024/03/07/gantz-londonban-sunak-is-csatlakozott-a-biztonsagi-tanacsadojaval-folytatott-megbeszeleshez/</p>
<p>Netanjahu személyesen felelős a Meron-hegyi katasztrófáért. https://izraelinfo.com/2024/03/06/netanjahu-szemelyesen-felelos-a-meron-hegyi-katasztrofaert/</p>
<p>A New York Times egy magyar vonatkozású titkosszolgálati akcióról cikkezik, amelynek Karácsony egykori tanácsadója lehetett a célpontja. https://hvg.hu/itthon/20240307_a-new-york-times-egy-magyar-vonatkozasu-titkosszolgalmati-akcirol-cikkezik-amelynek-karacsony-egykori-tanacsadoja-lehetett-a-celpontja</p>
<p>A Hamász otthagya a tűzszüneti tárgyalásokat, holtponton a túsok ügye. https://hu.euronews.com/2024/03/07/izrael-hamasz-targyalasok-tuszok-fegyverszunet-kairo</p>
<p>„Sulyok Tamás minél tovább hallgat, annál kínosabb a történet”. https://nepszava.hu/3227779_sulyok-tamas-koztarsasagi-elnok-majtenyi-laszlo</p>
<p>Már kaphatóak a jegyek az izraeli labdarúgó válogatott újpesti pótszelejtezőjére. https://bzsh.hu/2024/03/07/kaphatoak-jegyek-potszelejtezojere/</p>
<p>A Mazsihisz-elnök Lapidnak és Ganznak: „Veletek vagyunk!”. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/a-mazsihisz-elnok-lapidnak-es-ganznak-veletek-vagyunk</p>
<p>Meghatározó közéleti témává vált Karsai Dániel, a halálos betegségben szenvedő alkotmányjogász ügye, aki az eutanáziát szabályozó törvények módosítása céljából a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult. https://akibic.hu/2024/03/07/zsidóság-es-eutanázia-magyar-rabbik-a-karsai-ugyrol/</p>
<p>Az Európai Unió elítéli, hogy az izraeli hatóságok a héten jóváhagyták legkevesebb 3426 lakóegység építésének vagy bővítésének tervét, “tovább növelve ezzel az illegális telepek számát a megszállt Ciszjordániában” https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/az-eu-elitelte-az-ujabb-izraeli-telepek-epitesenek-engedelyezeset</p>
<p>Feszültség északon, amerikai fegyverek és UNRWA. https://ujkelet.live/2024/03/07/feszultseg-eszakon-amerikai-fegyverek-es-unrwa/</p>
<p>Izrael betemette a Hamász eddig megtalált leghosszabb alagútját. https://izraelinfo.com/2024/03/05/izrael-betemette-a-hamasz-eddig-megtalalt-leghosszabb-alagutjat/</p>
<p>Az USA ideiglenes kikötőt épít Gázában. https://24.hu/kulfold/2024/03/07/izrael-hamasz-haboru-elo-tudositas-hirfolyam-gazai-ovezet/#az-usa-ideiglenes-kikotot-epit-gazaban</p>
<p>A halál nem esemény. https://jo.444.hu/2024/03/04/a-halal-nem-esemeny</p>
<p>Tűzszünet hiányában újabb konfliktusokat szülhet a ramadán a Közel-Keleten. https://nepszava.hu/3227782_tuzszunet-hianyaban-ujabb-konfliktusokat-szulhet-a-ramadan-a-kozel-keleten</p>
<p>Több mint háromezer új telepeslakást engedélyeztek Izraelben. https://bzsh.hu/2024/03/06/tobb-mint-haromezer-uj-telepeslakast-engedelyeztek-izraelben/</p>
<p>Szívszorító a túsok tere Tel-Avivban. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/szivszorito-a-tuszok-tere-tel-avivban</p>
<p>Az ENSZ jelentése szerint a Hamász fegyveresei nemi bűncselekményeket követtek el az izraeli települések elleni októberi támadásuk során, majd a Gázai övezetbe túsoknak elhurcolt nők ellen is, és feltehetőleg még most is követnek el ilyeneket ott. https://akibic.hu/2024/03/06/ensz-jelentes-csoportos-nemi-eroszak-tortent-legalbb-harom-helyszinen-az-oktober-7-i-terrortamadas-soran/</p>
<p>Az izraeli hadsereg (IDF) folytatta a harcokat csütörtökön a Gázai övezetben és az északon, a libanoni határnál. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/a-harc-tovabb-folyik-gazaban</p>
<p>A hadsereg megkezdi a Fekete Szombathoz vezető kudarcok kivizsgálását. https://ujkelet.live/2024/03/07/a-hadsereg-megkezdi-a-fekete-szombathoz-vezeto-kudarcok-kivizsgalast/</p>
<p>David Grossman: Itt Izraelben még mindig zuhanunk a végtelen mélységbe. https://izraelinfo.com/2024/03/06/david-grossman-itt-izraelben-meg-mindig-a-vegtelen-melysegbe-zuhanunk/</p>
<p>David Cameron a gázai hadművelet azonnali szüneteltetésére szólította fel Izraelt. https://www.vg.hu/kozelet/2024/03/david-cameron-a-gazai-hadmuveletek-azonnali-szuneteltetesere-szolitotta-fel-izraelt</p>

